

ד. 1) מה ילפינן מהקרא "ולא יזבחו עוד את זבחהם לשעירים וגו'"? ומה הוי אמונא בלא האי קרא, ומדוע? 2) מהיכן סבר אביי ללמוד אזהרה לשוחט בחוץ? והאם עמדו דבריו, ומדוע? 3) האם יש להוכיח מהא דהזחירה התורה על חלב דאין מזהירין מן הדין, ומדוע? 4) באר את קושית הגמ' "פסח ומילה מצוות עשה תיתי בקל וחומר ממותיר!" ואמאי הקשו דווקא דגילף ממותיר ולא משאר לאויין? וכיצד יישבו?

ה. 1) למסקנת הגמ' מהיכן ילפינן אזהרה לשוחט בחוץ? ואמאי לביאור זה לא קשיא מה דהקשו לביאורו של אביי? 2) מה הם "מוקטרי חוץ" ומה הם "מוקטרי פנים", ומה דינן לענין מעלה בחוץ, ומניין? ומה דינו היכא דהעלה גם מוקטרי פנים וגם מוקטרי חוץ בהעלם אחד? והאם בכל אופן שיעלם בחוץ נאמר האי דינא, ומנלן? 3) מנין דהזורק דם בחוץ נמי חייב? ובאר במאי תליא הנידון מהיכן ילפינן להאי דינא! 4) השוחט או מולק עוף קדשים, או מקבל דם בחוץ, מה דינו, ומנלן?

ו. 1) השוחט זורק או מעלה זורק בהעלם אחד, כמה חטאות חייב, ומדוע? ומה דינו היכא דשחט זרק והעלה בהעלם אחד, ומדוע? 2) מאי חשיב "חוץ" לענין שוחט או מעלה בחוץ, ומנלן? והאם גגו של היכל גם בכלל חוץ, ומדוע? וכיצד הדין היכא דרק חלק מן הבהמה נמצא בחוץ? 3) השוחט או מעלה בזמן הזה בחוץ, מה דינו, ומדוע?

ז. 1) המעלה בחוץ אבר פחות מכזית, האם חייב משום חוץ, ומדוע? ומה דינו היכא דהשלימו לכזית על ידי עצמות או מלח, ומדוע? 2) השוחט קדשים בלילה, או מחשב עליהם מחשבת פסול, או שנפסלו ביוצא, האם יש לחייבו עליהם משום העלאת חוץ (פרט), ומדוע? 3) הזורק בחוץ דם קדשים שנפסלו ביוצא או בפסול אחר, מה דינו, ומדוע? 4) מה דינו של טמא שאכל קודש, והאם יש נפקא מינה אי אכל קודש טהור או טמא, ומדוע? ואמאי הובא נידון זה בסוגיין? והאם יש להוכיח מסוגיין איזה טומאה יותר חמורה, טומאת הגוף או טומאת בשר? ומאי טעמא היא חמורה טפי?

ח. 1) מה דינו של השוחט או מעלה בחוץ להדיוט, ומנין? ומה דינו של השוחט או מעלה בחוץ שעיר המשתלח, ומנלן? 2) השוחט או מעלה בחוץ מפני שסבור דמותר, מה דינו, ומנלן? ומה דינו של המעלה בשוגג שלא הביא את קרבנו, ומנלן? 3) שניים שהעלו או ששחטו, האם חייבים, ומנלן? 4) מה הם האופנים שהתבארו בגמ' לבאר את פלוגתתם של ר' שמעון ור' יוסי גבי "העלה וחזר והעלה"? והאם יש ללמוד מפלוגתתם אף לענין החזרת פוקעין על המזבח? 5) האם כדי להתחייב משום חוץ בעינין להעלות דווקא על מזבח, ומנלן?

ט. 1) על איזה קדשים נאמר הדין דשוחט ומעלה בחוץ, ומנלן? 2) מה הוא השיעור שבפחות ממנו אינו חייב על העלאת חוץ, ומהיכן ילפינן לה? והאם שיעור זה יכול להיות מצירוף של בשר ואימורים, ומדוע? 3) קרבן שהתפגל, מה נאסר ממנו באכילה, ובאיזה שיעור נאסר (פרט), והאם כל הנאסרים באכילה משום הפיגול מצטרפין להשלים את השיעור? 4) כיצד ביארה הגמ' את הדיוק מהברייתא דאין אימורי שלמים ובשרן מצטרפין לחיוב עליהם משום פיגול נותר וטמא? ובאר את הנידון האם גרסינן "טמא" בהאי ברייתא או לאו!

י. 1) המקטיר מקומץ מנחה או מלבונה בחוץ, כמה צריך להקטיר כדי להתחייב (פרט), ומדוע? 2) כמה צריך להקטיר מן הקטורת בפנים כדי שיצאו בה ידי חובה, ומדוע? ומה הוא השיעור כדי לחייב המקטירה בחוץ משום העלאת חוץ, ומדוע? והאם אפשר ללמוד את שיעורו מהקטרת קומץ מנחה בחוץ, ומדוע? 3) מנחה או קטורת או לבונה שאבד מקצתה האם יש לחייבו משום העלאת חוץ, ומדוע? והאם יש לדמותם לקדשים שהיו פסולם בקודש, ומדוע? ומה הדין היכא דיצאה שלימה ובחוץ אבדה?

יא. 1) הנותן חצי ההין שמן בכלי לנסכי הפר, וניסך חלקם בחוץ, מה דינו, ומדוע? 2) המעלה בחוץ בשר קדשים עם אימוריהן, האם חייב ומדוע? 3) מה צריך להעלות בחוץ ממנחה כדי להתחייב ומדוע? וכיצד הדין היכא דהמנחה מעולם לא נקמצה או היכא דנקמצה וחזר קומצה לתוכה, ומדוע? 4) מנחה שהקטיר ממנה רק את קומצה או רק את לבונה, האם יש להתיר אותה באכילה? ואי נימא דאסורה באכילה האם יש עליה מלקות או חיוב מעילה, ומדוע?

יב. 1) מה דינו של הזורק מקצת דם, או זורק משויירי הדם בחוץ? והאם אף בדמים הפנימיים נאמר האי דינא, ומדוע? 2) מהיכן ילפינן לניסוך המים בחג הסוכות? ומה הוא שיעורו של הניסוך? ומה דין המנסכן בחג הסוכות או בשאר ימות השנה בחוץ, ומדוע? 3) מה הם האופנים שהתבארו בסוגיין לבאר פלוגתת ר' אלעזר ורבנן גבי המנסך מי החג בחוץ? (כתוב בקיצור)

יג. 1) המנסך יין בחוץ, כמה צריך לנסך כדי להתחייב? והאם חייב דווקא באופן שהתקדש קודם בכלי? והאם אפשר ללמוד את דינו מדם שקיבלו בכלי חול, ומדוע? ומה דינו של המנסך בחוץ את יין הנגדש על שפת הכלי? 2) מה הוא "אל ארץ מושבותיכם" הנאמר בפרשת נסכים? באר במה תלוי הנידון! ולמאי נפקא מינה?

יד. 1) המולק או שוחט עוף בפנים או בחוץ, האם חייב על העלאתו בחוץ, ומדוע? 2) השוחט בהמה בלילה בפנים או בחוץ, האם חייב על העלאתה בחוץ, ומדוע? והאם יש לפוטרו משום מחוסר זמן, ומדוע?

בהצלחה!

תשובות למבחן זכאים קה קיא

א. (1) הספק הוא דווקא בגוונא שיצא חצי מן הבהמה, ורוב אבר משלים לחצי, ואיבעיא לן האם שדינן למיעוט האבר בטר רובו וחשיב כרוב הבמה בחוץ, או דכיון דאין האבר מנותק מן הבהמה, שדינן לה בטר בהמה שמחובר בה, ולא חשיב שיצא רובו. אבל אי איירי דמקצת אבר משלים לרוב, ליכא למימר דלמא שדינן למקצת אבר בטר רובו ולא חשיב רוב, דפשיטא דרוב דבהמה עדיף. ולרש"י הנפקא מינה היא לענין טמא בגדי המתעסקין. ובסוף דבריו כתב דהוא הדין לענין מקום שריפתה היכא דאירע בה פסול. והתוס' כתבו, דלענין טומאת בגדים, פשיטא דלא חשיב כיוצא, דהא בפסחים מדמינן לה להוצאת שבת, ובהוצאת שבת קיימא לן דאיגודו בידו לא חשיב הוצאה, והוא הדין הכא אם האבר אכתי אגוד בפנים לא חשיב יוצא, ונפקא מינה רק לענין מקום שריפתה בגוונא דנפסלה.

(2) למסקנת הגמ' ר' אלעזר הסתפק בגוונא דהפרים יצאו וחזרו והשתא באו אחרים שלא התעסקו עמה ועומדים מבחוץ ומתעסקין בה, ואיבעיא ליה האם חשבינן לפרים כאילו כבר יצאו ואלו המתעסקין בה כמתעסקין בחוץ ומטמאים בגדים, או דכיון דהיא בפנים אין טמא את בגדי המתעסקין. וליכא למיפשט ממתניתין דתני דאלו שלא יצאו טהורים, דהתם דמעולם לא יצאו אין לטמאתם, דבגברא תליא רחמנא. ונלרש"י איכא סלקא דעתין דהספק של ר' אלעזר הוא לענין בגדי אלו שהוציאוה מעיקרא וחזרו, והא סברין למיפשט ממתניתין דכיון דהם בפנים אינם מטמאים בגדים, ודחינן דפשיטא דאחר דיצאו אין לטהרין.

(3) המתעסק בפרים נטמא כדכתיב להדיא בקראי, ולענין שעיר המשתלח העיקר תליא במשלחו. אבל הנוגע אינו מטמא בגדים, דהא אינם אב הטומאה לטמא אדם ובגדים. ואם נגעו בהם אוכלין ומשקין, דעת ר' מאיר דבכולהו אמרינן דהואיל וסופן לטמא טומאה חמורה את המתעסקין בהם, אף עתה מטמאים טומאה קלה, אמנם איירי דווקא לאחר דהוציאוה, אבל בפנים דמחוסר הוצאה הוי כמחוסר מעשה. אבל רבנן סברי, דדווקא פרים מטמאים טומאה קלה, אבל שעיר המשתלח דעודו חי, אינו מטמא טומאה קלה, משום דלכל הפחות ראוי לטומאה בעינין. ולענין אימוריהם, כתבו התוס' דבעודן מחוברין, וודאי דאין להם טומאה דהא מחוסר חתיכה וודאי כמחוסר מעשה דמי, ואם חתכן בכח נמי אין להם טומאה דאף בשעת פרישתן לא נגעו. ובשם הירושלמי כתבו, דרק מטמאים אחרים ואין מטמאין את עצמן. ולדינא אין נפקא מינה בהאי מילתא, משום דבפנים אף שאר אוכלין ומשקין אינם מטמאים.

ב. (1) כביצה נבלת עוף טהור מטמא אוכלין ומשקין הואיל וסופו לטמא טומאה חמורה, ומטמא אף דמנח אארעא [כן כתבו התוס', אבל מרש"י לא נראה כן]. אבל כזית מנבלת עוף טהור, לחכמים אינו מטמא כלל, הואיל ובעינין לכל הפחות ראוי לקבל טומאה. ולר' מאיר סגי בהא דבשיעור זה יש לו טומאה חמורה, אמנם אם מונח אארעא, כיון דבמצב זה לא הוגעה לטומאה חמורה, לית בה אף טומאה קלה. אבל היכא דמנח בידיה, וכל שכן בפיו דכבר קרוב לטומאה חמורה, שפיר מטמא אוכלין ומשקין. ולענין לטמא אחרים, הוא ספק בגמ', ומסקינן דרק המטמא אדם וכלים נאמר בו דחשיב אב ועושה ראשון ושני.

(2) איירי בדנקיט ליה בידיה, ולרש"י היינו משום דקתני בה דצריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר, ואי מנחא אארעא הא צריכה הכשר, ואי נקט לה בפיו, הא אין לך מחשבה גדולה מזו ולא בעי מחשבה. והתוס' ביארו, דאי לאו דנקט ליה בידיה, מאי קמשמע לן בהא דבעי כביצה, דאי במנחא אארעא פשיטא דבעי כביצה. ואמרינן דעל כרחק האי מתניתין ר' מאיר היא דהא דקתני סיפא דמליקתה מטהרת מידי טריפה, ומסקינן דאינו ראייה דכולה ר' מאיר.

(3) רש"י ביאר דיש חצי זית נבילה מכאן וחצי זית נבילה מכאן ומשקה טופח מחברין. והתוס' העלו צד לבאר דאיירי דנימוחו על ידי המשקין ונדבקו. ואמרינן בסוגיין דיש חיבור לטומאה קלה אבל לא לטומאה חמורה, וכן אין מונין בו ראשון ושני, דרק בטומאה המטמאת אדם וכלים מנינן ראשון ושני.

(4) לדעת חכמים מטמאים משעה שיצאו חוץ לחומת העזרה, וילפינן לה מדכתיב בפר יום הכיפורים מחוץ למחנה, ועל כרחק דלענין טומאת בגדים דכתיב בתריה קאי, דאי לעצם השריפה, הא ילפינן משאר פרים דשריפתן היא חוץ לשלש מחנות. ולר' שמעון אין מטמא אלא השורף, דלא דריש לחוץ למחנה להא מילתא.

ג. (1) בשריפת פרים הוא חוץ לג' מחנות, דהא בפר משיח כתיב מחוץ למחנה, ומדכתב מחוץ למחנה אף בפר העדה אף דכבר כתיב ביה כאשר שרף את הפר הראשון, אמרינן לרבות עוד מחנה, ומדכתיב בדשן מחוץ למחנה יתירא, דהא ילפינן לה מדכתיב בפר משיח על שפך הדשן ישרף, אמרינן דבא ליתן מחנה שלישית. וילפינן לכל הפרים או מהיקשא או מגזירה שוה דחטאת חטאת. ולדעת ר' שמעון אף פרה אדומה נשרפת חוץ לג' מחנות דילפינן לה בגזירה שוה דחוץ למחנה. ולדבריו אף ילפינן דכשם דפרה אדומה נשרפת במזרח, דהא כתיב בה והזה אל נוכח פני אוהל מועד, כן שאר הפרים נשרפים ברוח מזרחית. ויש דסברו דנשרפין על רוח צפונית כשאר חטאות שנעשות בפנים. ונחלקו ר' יוסי הגלילי וראב"י מהו מקום שפך הדשן, דלריה"ג בעינן שיהיה שם דשן של מזבח, ולראב"י בעינן שהמקום יהיה מקום מדרון שהדשן נשפך שם. ודעת אביי, דאף ראב"י מודה דבעינן שאף יהיה שם דשן מעיקרא.

(2) אמרינן בסוגיין דרק "השורף" מטמא בגדים, ולא המציית או האור והמסדר את המערכה. וכתב רש"י דהני מילי לשיטת ר' שמעון דאזלינן בטר השורף דכתיב בתורה ולא מטמאים את העוסקין שרק יצאו. ומדכתיב "השורף אותם" ילפינן דרק בזמן שהם קיימים יש טומאת בגדים, ולדעת תנא קמא היינו כל עוד שלא נעשו אפר. ולדעת ר' שמעון היינו משעה שהבשר נחרך.

(3) המעלה בחוץ במזיד חייב כרת, ובשוגג חייב חטאת, ונחלקו רבנן וריה"ג האם חייב אף בגוונא דשחט בחוץ או רק בגוונא דשחט בפנים. ואמרינן להלן בסוגיין דדווקא במקדיש בזמן איסור במות יש לו חיוב כרת, אבל במקדיש בזמן היתר במות, דילפינן לה מדכתיב ולא יזבחו עוד, לית ביה כרת, דהא כתיב ביה "זאת להם לדורותם" זאת להם ולא אחרת להם. וכתב רש"י דמהא דמחייבין ליה קרבן מוכח דכתיב ביה אזהרה, משום דאין קרבן בלא אזהרה. והתוס' כתבו דמהא דקתני במכות דלוקין עליו מוכח דיש בו אזהרה, אבל מקרבן אינו ראייה, והסיקו דאזהרתו כתיבא בקרא דהשמר לך פן תעלה עולתיך.

ד. (1) מדכתיב "ולא יזבחו" ילפינן לאיסור שחיטה בחוץ לקדשים שהקדישן בזמן היתר במות, וכדכתיב בקרא דקמיה "למען אשר יביאו את זבחייהם אשר הם זבחים", דבלאו האי קרא הוי אמינא דרק הקדיש בזמן איסור הבמות יש אזהרה על שחיטת חוץ, אבל הקדיש בזמן היתר במות דעמד להשחט בחוץ, דלמא אין בו איסור. ומדכתיב "את זבחייהם לשעירים" ילפינן לחיוב הזוהב למבוזין, דבלאו האי קרא אמינא דכיון דכתיב "איכה יעבדו" ילפינן דרק כדרך עבודה חייב.

(2) סבר אביי ללמודו קל וחומר מוזמן היתר במות דאף דאין בו עונש אית ביה אזהרה, כל שכן בזמן איסור במות דיש בו עונש דיש בו אף אזהרה. ונדחו דבריו, דהא אין מזהירין מן הדין, כדחזינן דהוצרכה התורה להזהיר על אחותו בת אביו ובת אמו ואף דהזהיר על בת אביו לבדה ובת אמו לבדה.

3) מהא דהזיהרה התורה על חלב ליכא להוכיח דאין מזהירין מן הדין, דליכא ללמדו משום איסור אכילה, דהא הוא הותר מכללו אצל חיה, וכן בכל האיסורים מצינו חומרא כגון בנבילה ובשרצים טמאים אית ביה טומאה, ובשרצים טהורים משום דאסרינן בכעדה ולתוס' אסרינן בבירה, ומעלה וכלאי הכרם שכן אסורים בהנאה, ומשביעית שכן תופסת את דמיה.

4) התוס' בעמוד א' כתבו דלכאורה נראה דקושית הגמ' אמאי אמרינן דאין בהו קרבן, נילף ביה אזהרה ויתחייב אף קרבן. אמנן דחו דכיון דלית ביה מעשה אין לחייבו קרבן. ומשום הכי ביארו, דהלשון "פסח ומילה מצות עשה" משמע דלית בהו אזהרה כלל, ועלה מקשינן אמאי לא נילף אזהרה ממותיר, דאף הוא בלא מעשה. אבל משאר לאוין הבאין על ידי מעשה לא קשיא. ותירצו, דליכא להוכיח ממותיר, משום דמותיר אין לו תקנה, אבל פסח יש לו תקנה בפסח שני.

ה. 1) מסקינן דילפינן לה או גזירה שוה הבאה ממעלה, או מהיקשא דר' יונה דהקישו שאר עשיות להעלאה, וילפינן דמה העלאה ענש והזיהר, אף שחיטה דענש הזיהר. ולא קשיא מה דהקשו דאין עונשין מן הדין, דגזירה שוה מופנה חשיב כאילו נכתב בה להדיא, ויכל שכן דהיקש חשיב כמפורש.

2) מוקטרי חוץ הם אלו ששחטן בחוץ דאין עומדים להקטר בפנים, ומוקטרי פנים הם אלו דנשחטו בפנים ועומדים להקטר בפנים. ולדעת תנא קמא אף מוקטרי חוץ חייבים עליהם משום העלאה, וילף לה או מהיקשא ד"ואליהם תאמר" דהוי וא"ו מוסיף לערב פרשת שוחט דנאמר בחוץ עם פרשת מעלה דגם תאמר בשוחט בחוץ. או מגזירה שוה דר' יוחנן הבאה הבאה. ואמרינן בגמ' דלכאורה אם עשאן בהעלם אחד יתחייב תרתי, דהא כיון דילפינן לה בגזירה שוה או בהיקש, תרי גופי עבירות נינהו. ובמוקטרי חוץ חייב רק אם הם שלמים [והיינו או בהמה שלימה או אבר שלם, או שיעור כזית], וילפינן לה מדכתיב "יביאנו" או מדכתיב "אותו". אבל במוקטרי פנים נחלקו ר' ישמעאל ור' עקיבא, דר' ישמעאל ילף מדכתיב תרי קראי דאף בהו קפיד רחמנא אשלם, ור' עקיבא סבר דמוקטרי פנים שאני, כיון דאשכחן פוקעין מעל המזבח דיש להו הקטרה אף בחסר.

3) ר' ישמעאל ילף לה מדכתיב "דם יחשב" הנאמר בשחיטה. ור' עקיבא ילף לה מדכתיב "או זבח" הנאמר בהעלאה. ומסקינן דר' ישמעאל סבר דאו אתי לחלק, דאין ללמוד חילוק מדכתיב "יביאנו" משום דבעינן ליה למימר דרק על השלם חייב, ואף דכבר כתיב "אותו", מכל מקום בעינן לתרי קראי למימר דאף במוקטרי פנים בעינן שלם. ור' עקיבא סבר דמוקטרי פנים חייב אף בחסר, ומדכתיב "יביאנו" דריש לחלק, ואיתר ליה "או" לזורק, ומדכתיב "דם יחשב" ילפינן לשחיטת עוף, ועיין עוד תשובה הבאה.

4) השוחט חייב והמולק פטור. ולר' ישמעאל ילף לשוחט מדכתיב "או אשר ישחט", ולמעט מליקה מדכתיב "זה הדבר". ור' עקיבא ילף לשוחט דכתיב "דם יחשב", ומיעוט למליקה ילף מדכתיב תו "או אשר ישחט", ומדכתיב זה הדבר ילפינן גזירה שוה בסנהדרין ובנדרים. והמקבל דם בחוץ פטור, דהא לא אשכחן ביה חיובא וליכא למילף משחיטה דהא נפסלת שלא לאוכלין בפסח, ואף לא מזריקה, דהא זר חייב עליה מיתה, ואף לא מתרוויהו, דמהא דהוצרכה התורה לכתוב זריקה אף דיש ללומדה משחיטה והעלאה, מוכח דהכא לא ילפינן מתרוויהו.

ו. 1) לדעת ר' אבהו, כיון דלר' ישמעאל זריקה נלמדת מהקרא דשחיטה, ולר' עקיבא ילפינן לה מהקרא דהעלאה, לר' ישמעאל הזורק ושוחט בהעלם אחד חייב אחד, ואילו הזורק ומעלה חייב שנים דהא מתרי קראי נפקא, ולר' עקיבא, המעלה וזורק חייב אחד, ואילו השוחט וזורק חייב שנים. ולדעת אביי, כיון דכתיב בקרא "שם תעלה ושם תעשה" ילפינן דעיקר החילוק הוא בין העלאה לשאר עשיות, וכולי עלמא מודו דשוחט וזורק דתרוויהו הוי עשיות, אינו חייב אלא אחד, ואילו המעלה והזורק חייב שנים. ואם שחט זרק והעלה, כולי עלמא מודו דחייב רק שנים, על השחיטה ועל העלאה, דהזריקה ממה נפשך כלולה בחד מהני.

2) מסקינן דחוץ היינו מקום שאינו ראוי לשום שחיטת קרבן, וילפינן לה מדכתיב גם במחנה וגם מחוץ למחנה, ועל כרחך דהיינו במחנה דומיא דחוץ למחנה דאינו ראוי לשום שחיטה. ולענין גגו של היכל, דעת עולא דכיון דאינו ראוי לשחיטת שום קדשים, נמי חשיב חוץ. ודעת רבא דלהכי כתיב "אל פתח אוהל מועד לא הביאו" למימר דכל שהביאו לפתח כל דהוא אינו חייב. ואם רק חלק מן הבהמה נמצא בחוץ, אם צוארה בפנים וודאי דהוי שחיטת פנים דהא אמקום שחיטה קפיד רחמנא. ואם רק צוארה בחוץ, אמר רבא דלהא כתיב במחנה וחוץ למחנה ולא סגי במאי דכתיב "אל פתח אוהל מועד".

3) דעת ר' יוחנן דהמעלה חייב משום דקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא ואיכא השתא איסור במות. וכתבו התוס' דלעיל פירשו דדוקא בהעלאה סבירה ליה הכי אבל בשחיטה דבעינן מזבח אף ר' יוחנן מודה דפטור. ודעת ריש לקיש דקדושה ראשונה לא קידשה לעתיד לבוא ויש היתר במות ולא חייבים על שחיטת והעלאת חוץ.

ז. 1) המעלה אבר פחות מכזית אינו חייב, משום דלא מצינו הקטרה בפחות מכזית, ואף לר' יוחנן דחשיב הקטרה היינו דווקא להצטרף לשיעור כזית. אי נמי, שאני מעלה בחוץ דילפינן מקרא דיהיה שלם. אי נמי, איתקיש למחשבת אכילה דהוי דווקא בכזית. ונחלקו ר' יוחנן וריש לקיש בגוונא דעצמות משלימים לכזית, דר' יוחנן סבר דכיון דקריבים עמו חשיבי "חיבורי עולין" וכעולין דמו, וריש לקיש סבר דלאו כעולין דמו. ולענין השלמת מלח, תיבעי לר' יוחנן דדלמא מלח כיון דלאו מינא דבשר הוא אינו משלים. וכן תיבעי לריש לקיש, דדלמא כיון דאם פריש מצוה לחזור ולמולחו חשיב טפי חיבור מעצמות דאם פירשו אינו מחזירן.

2) השוחט קדשים בלילה כיון דלא היה להם שעת הכושר, סבירא ליה לרבי דכולי עלמא מודו דלא הוי בכלל "אל פתח אוהל מועד לא הביאנו" ופטור על העלאת חוץ. ודעת ראב"ש דתליא בפלוגתא ר' יהודה ור' שמעון גבי אם עלו לא ירדו, דלר' שמעון דאם עלו לא ירדו, כיון דהקודש מקבלו שפיר יש לחייבו משום העלאת חוץ, ולר' יהודה דאם עלה ירד, כולי עלמא מודו דאינו חייב משום העלאת חוץ. ואם חישב עליו מחשבת פסול, דאף ר' יהודה מודה דאם עלה לא ירד, אליבא דראב"ש חייב עליו משום העלאת חוץ. ובפסול יוצא, לדעת ר' יוסי הגלילי כיון דלא היה לו שעת הכושר ואף אם עלה ירד, וודאי דאינו חייב, ולדעת רבנן יש ילפותא מקרא דאף בכהאי גוונא חייב.

3) היכא דנפסל ביוצא, כתבו התוס' דלכאורה לר' יהודה אליבא דראב"ש דהצריך דיהיה הקודש מקבלו, אין לחייב דהא אם עלה ירד. אמנם כתבו, דאליבא דרבנן משכחת לה במוקטרי חוץ דהתורה חייבה אף דיצאו. ועוד כתבו, דמאי דבעינן שיהיה הקודש מקבלו היינו רק על פסול אחר, אבל אי משום פסול יוצא לא בעינן שיהיה הקודש מקבלו. ואם נפסל בפסול אחר דהקודש מקבלו, וודאי דיש לחייבו על זריקת חוץ.

4) לדעת רבנן חייב בין אם אכל קודש טהור ובין אם אכל קודש טמא, דאף אי נטמא קודם הבשר, שפיר חל עליו איסור משום טומאת הגברא דהא איסור כולל חל על איסור. ודעת ר' יוסי דאף באיסור כולל אין איסור חל על איסור, ועל כן אם הבשר כבר נטמא קודם שנטמא הגברא, אינו חייב. ומסקינן דעל כרחך דסבר דטומאת בשר חמירא טפי והיינו משום דאין לה טהרה במקוה, דאי נימא דטומאת הגוף חמירא טפי, אמאי לא חלה על טומאת בשר, הא באיסור חמור איסור חל על איסור. והובא נידון זה בסוגיין משום דמי לפלוגתא ר' יוסי הגלילי ורבנן גבי שוחט ומעלה בחוץ.

ח. (1) השוחט להדיוט חייב, וילפינן לה או מדכתיב "איש איש" דהיינו איש ששחט לאיש, או מדכתיב "דם יחשב לאיש ההוא דם שפר". אבל המעלה להדיוט פטור וילפינן לה מדכתיב "לה". ואף דבשחיטה נמי כתיב "לה" ילפינן מינה למעט שעיר המשתלח לאחר הגרלה דאינו חייב, ומשחיטה ילפינן נמי להעלאה. [ניתבאר להלן אמאי לא דרשינן מאיש איש דכתיב בהעלאה לחייב להדיוט].

(2) האומר מותר פטור מכרת, דהא כתיב "ונכרת האיש ההוא" וילפינן דדווקא בהוויתו יש לו כרת. וכן ילפינן מינה דאם שגג אינו חייב כרת ואפילו לא הביא אכתי כפרתו, ולא אמרינן דרק אם הביא כפרתו "ונסלח לו".

(3) לדעת ר' יוסי בין שוחט ובין מעלה אינו חייב אלא אם עשה כן לבדו ולא בגוונא דעשאוהו שניים, וילפינן לה מדכתיב בתרווייהו "ההוא" [ולענין למעט שוגג ואונס מכרת, בשחיטה כתיב תרי ההוא, ובהעלאה ילפינן מדכתיב הוא ההוא]. ואף דכתיב איש איש, דברה תורה בלשון בני אדם. ולדעת ר' שמעון, בשחיטה פטורים, משום דכתיב ההוא. אבל בהעלאה חייבים כדכתיב איש איש, ואף דכתיב ההוא, הא דרשינן ליה למיעוטא דשוגג ואונס, ואין לומר דאיש איש אתי לרבות העלאה להדיוט, דהא כתיב לה.

(4) דעת ריש לקיש דנחלקו בגוונא דהעלה את כל הבהמה באברים אברים, דר' שמעון סבר דאבר חשיב דבר שלם, ועל כן חייב על כל אבר ואבר, ור' יוסי סבר דשלם היינו כל הבהמה, ועל כן אינו חייב אלא אחד. והיינו לביאור רש"י דשלם ולא חסר קאי על עצם ההקטרה. ולדעת התוס', שלם ולא חסר קאי על מצב הקדשים קודם הקטרתם, דלר' שמעון קפדינן רק באבר שיהיה שלם, ועל כן חייב על כל אבר ואבר, ולר' יוסי קפדינן על כל הבהמה ולכן חייב רק אם האבר הראשון. ודעת ר' יוחנן דכולי עלמא מודו דשלם ולא חסר קאי על אבר, אבל נחלקו האם אף במוקטרי פנים קפדינן אשלם ולא על חסר, דר' יוסי סבר דמקפידים, ודעת אבוב דשמואל דאף לענין פוקעין נאמר האי דינא, ואין להחזיר פוקעין. ודעת עולא דנחלקו במוקטרי חוץ האם שלם היינו דווקא באבר שלם, או דסגי בכזית, ויש לחייבו על כל כזית וכזית.

(5) לדעת ר' יוסי אינו חייב אלא על מזבח, כדחזינן בנח שהקריב על מזבח, ומבואר דבלא מזבח לא חשיב הקטרה. ודעת ר' שמעון דחייב אף על אבן וכדומה, כדחזינן במנוח שהקטיר על הצור, וכן מדכתיב "מזבח פתח אוהל מועד" וחזינן דבחוץ אף בלא מזבח חשיב הקטרה.

ט. (1) דין שוחט ומעלה בחוץ נאמר על כל אימורי הקרבנות ולא רק על עולה המבוארת להדיא בקרא, וילפינן לה מדכתיב "זבח". וכן נאמר על שאר הדברים העולין על המזבח כגון קטורת ולבונה וכו', וילפינן לה מדכתיב "ואל פתח אוהל מועד לא הביא". וכן נאמר אף על הקדשים שהיו פסולם בקודש, משום דכתיב "לא יביאנו לעשות", ואף באלו יש עליהם עשיה כגון אם עלו לראש המזבח דיש ליתנם למערכה.

(2) השיעור הוא בכזית, וילפינן לה מדכתיב "אותו" (עיין רש"י לקמן ע"ב ד"ה והקטורת). ובעולה דכולה כליל שיעור זה יכול להיות אף בצירוף החלב והבשר, אבל בשאר הקרבנות, אין החלב והבשר מצטרפין, דהא הבשר אינו ראוי למזבח.

(3) בכל הקרבנות נאסר בשרן וחלבן, וכן היין והשמן והסולת של הנסכים. ובמנחה נאסר אף לחמה. ושיעור איסורן באוכלין הוא בכזית ובמשקין הוא רביעית. וכל אלו המינים מצטרפין להשלים את השיעור, והיכא דצירף משקה עם אוכל, אם עתה הוא דרך אכילה, כגון שרה פיתו ביין, שיעורו הוא בכזית.

(4) האי ברייתא איירי בגוונא דאבד הבשר או נשרף ונשאר ממנו רק כזית, ואזלא כר' יהושע דאם אין בשר אין דם, והוא הדין דסגי בחלב, ועלה אמרינן דבעולה דכולה כליל זורקין את הדם אף אם נתשייר כזית על ידי צירוף חלב ובשר, וכיון דנורק דמו וקרבו מתיריו יש לחייבו משום פיגול נותר וטומאה דכולהו תליא בדין פיגול. ובשלמים דאין בשרן עולה למזבח, לא מהני שיעור של כזית המצורף מבשר וחלב, ואינו יכול לזרוק דמה, ואין לחייב האוכל אותה משום פיגול נותר וטומאה. וכתבו התוס' דיש דלא גרסו "טמא" בברייתא משום דסברו דלתירוץ הגמ' קאי רק על הקטרה ולא על אכילה, אבל כתבו, דמהא דאמרינן במעילה אמתניתין דהתם דקתני דכולם מצטרפין דעל כרחק איירי לענין אכילה, דתנינא להא דתנו רבנן, על כרחק דגרסינן בה טמא, דאי לאו הכי מנליה דאיירי לענין אכילה.

י. (1) דעת תנא קמא דהמקטיר כזית מקומץ המנחה או מלבונה חייב, דמאי דכתיב "אותו" דילפינן מינה דעל השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר, היינו שיעור הקטרה דהוא בכזית. ודעת ר' אלעזר, דאינו חייב אלא אם כן הקטיר הכל, דכיון דכל הני הם המתירים ובעינן להקטירם כולהו, כל דלא הקטיר כולהו לא הוי הקטרה. אמנם אם כבר הוקטר כולו בפנים חוץ מכזית, אף ר' אלעזר מודה דבהכי נשלמה הקטרתו וחייב. וכתבו התוס' (עיין צאן קדשים) דלענין לבונה, לכאורה אף ר' אלעזר מודה דלא בעינן לכולה, דהא שיעורה הוא קורט או שני קרטין. אמנם למאי דמוקמינן בגמ' דקבעינהו במנא, אף בלבונה יתחייב רק בהעלאת כולה.

(2) בקטורת דיום הכיפורים כולי עלמא מודו דכיון דכתיב בה "חוקה" השיעור מלא חפניו דכתיב בהו הוא מעכב, אבל קטורת דשאר ימות השנה דלא כתיב בה שיעורה, אף המקטיר ממנה כחצי פרס יצאו ידי חובתן, ומשום הכי אף המקטיר ממנה כזית בחוץ חייב אליבא דכולי עלמא. אמנם היכא דהקדיש לפרס שלם בכלי שרת, דעת רבא דבהא נחלקו ר' אלעזר ורבנן, דלר' אלעזר אינו חייב אלא אם הקטיר את כולה, משום דקבעינהו מנא, ודעת רבנן דלא קבעינהו מנא ואכתי יש לחייבו על כזית. ולענין המקטיר מקטורת יום הכיפורים בחוץ, נחלקו רבא ורבא אשי בשיעורו, דרבא סבר דכיון דבפנים שיעורו הוא במלא חפניו הוא הדין דבחוץ אינו חייב אלא במלא חפניו, ואף דבקומץ מנחה סברי רבנן דחייב בהקטרת כזית מינה, שאני קטורת דלא אשכחן בה הקטרת כזית, אבל במנחה שפיר אשכחן כזית לענין פיגול דסגי במחשבת כזית כדי לפגל. ודעת רבא אשי דתליא בפלוגתא רבנן ור' אלעזר, דרבנן ילפו בהקטרת חוץ מהקטרת היכל דהיא בכזית, ור' אלעזר לא ילי וחייב רק במקטיר מלא חפניו.

(3) מנחה שאבד מקצתה אין חייבין עליה משום הקטרת חוץ, משום דאינה ראויה לפתח אוהל מועד. ולענין לבונה כתב רש"י דרק אם אבד עד פחות משיעורה דהוא קורט או שני קרטין. ואף דגם בהו הדין דאם עלו לא ירדו, מכל מקום כתבו התוס' לעיל (ע"א) דסברא למעטם משום דכתיב "אותו" וילפינן דחייב רק על השלם, וכיון דלכתחילה אינם עולין, אין חייבים עליהם. ועוד כתבו דיש שחשבם במנחות כבעל מום, ובהא אף אם עלה לא ירד. ואם אבדה רק בחוץ, הוא ספק לקמן.

יא. (1) אמרינן בגמ' דלמאן דאמר דקבעינהו מנא, אין לחייב אלא אם כן הקטיר בחוץ את כולה. אבל לרבנן דקביעות מנא לאו כלום הוא, חייב אף אם לא הקטיר כולה, אמנם אינו חייב אלא על שיעור דכמותו יש בהקטרת פנים, כגון שליש ההין לאיל ורביעית ההין לכבש, אבל בפחות משיעור זה אינו חייב.

(2) מבואר במתניתין דחייב, ולדעת שמואל איירי דווקא בגוונא דהחלבים היו למטה אפילו שאינו דרך הקטרה, דאי לאו הכי הא איכא חציצה בין האש לחלבים. ולדעת ר' יוחנן איירי אפילו כשהחלבים למטה ומתניתין ר' שמעון היא דבחוץ חייבים אפילו על הקטרה שאינה דומיא דפנים [כגון על האבן]. ולדעת רב, חשיב מין במינו ואינו חוצץ ולכולי עלמא חשיב הקטרה וחייב.

3) לדעת תנא קמא חייב אף אם הקטיר רק קומץ או רק לבונה, ומסקינן דהוא משום דחשיב הקטרה לכל הפחות כדי להקליש האיטור. ולדעת ר' אלעזר אינו חייב אלא אם יקטיר שניהם, או בגוונא דכבר הוקטר אחד בפנים, דהא הקטרה שלימה בעינן. ואם מעולם לא נקמצה, כיון דאינה ראויה לפנים אינו חייב, אבל אם נקמצה וחזר קומצה לתוכה, כיון דקימא לן דאין הקומץ מתבטל בשיריים, שפיר חשיב הקטרה בפנים וחייבים עליה אף בחוץ.

4) לדעת ר' מאיר דמפגלין בחצי מתיר [אליבא דמאן דאמר הכי בדעת ר' מאיר], כל מתיר מתיר חציה של מנחה, ולדעת רש"י שרי לאוכלה, והתוס' כתבו דאסור לאוכלה דמאן יימר איזה חלק התירה, והאוכלה כולה לוקה משום החצי שלא הותר ואף יש בה משום מעילה. ולדעת רבנן דאין מפגלין בחצי מתיר יש לומר דלאו מידי עביד, ולרבנן דמתניתין דחייב משום חוץ, הוא ספק בגמ' האם מיקליש קליש לכולהו מנחה ואינו לוקה, או דמשרי שריא למקצת המנחה וילקה משום הותר, ולרש"י שרי חציה שיברר לעצמו באכילה.

יב. 1) הזורק מקצת הדם בין של פנימיות ובין של חיצונית כיוון דאף מקצת הדם מכפר, שפיר יש לחייבו על זריקתו בחוץ, ואף ר' אלעזר מודה בה, דהא אמר להדיא גבי מתנות יום הכיפורים דאם נשפך הדם ממקום שהפסיק שם מתחיל. והזורק משיירי הדם, בחטאות הפנימיות דעת ר' נחמיה דחייב משום דשיריים מעכבין. ולגירסת רש"י, מסקנת הסוגיא דאף בחיצונית סבירא ליה לר' נחמיה דחייב. אמנם דעת התוס' דבחיצונית דכולי עלמא מודו דאינן מעכבות, אין לחייבו [אמנם הקשו, דמשמעות הגמ' לעיל (לט.) משמע דר' נחמיה חייב אף בשירי חיצונית]. ודווקא בפנימיות חייב ר' נחמיה.

2) ר' עקיבא יליף לה מדכתיב "נסכיהם" משמע דבתרי ניסוכים הכתוב מדבר, והתוס' הביאו דר' נתן יליף לה מדכתיב בתמיד "הסך נסך". ור' יוחנן קאמר דהוא הלכה למשה מסיני. ואי ילפינן לה מנסכיהם, לכאורה בעינן שיהיה ג' לוגין כשיעור היין, אבל אי הלכה למשה מסיני, יש לומר דהוא בפחות ואפילו בלוג. והמנסכן בחג בחוץ, כיון דעומדים לניסוך פנים, יש לחייבו על ניסוך חוץ, ולדעת ר' אלעזר הוא אפילו בפחות מג' לוגין. וכתבו התוס' דלדעת ר' אלעזר הוא בכל ימי החג, אבל לר' עקיבא דיליף מנסכיהם דכתיב ביום השישי, דלמא רק ביום השישי יתחייב משום חוץ. ועוד כתבו, דיתכן דלמאן דפליג אר' אלעזר, חייב אף בשאר ימות השנה ואפילו דאינו ראוי לפנים, דומיא דניסוך שלא נתקבל בכלי שרת דאיכא למאן דאמר דחייב כי היכי דבזמן הבמות חשיב הקטרה.

3) או דנחלקו האם בעינן שיעור ג' לוגין או סגי בכל שהוא, ולרש"י רבנן סברי דלא בעינן שיעור, ולר' אלעזר בעי שיעור ואין הכלי מקדש אלא את הראוי להם. ולתוס' לרבנן בעי שיעור ולר' אלעזר לא בעי שיעור. או דנחלקו האם יש נסכים בבמה, דלמאן דאמר יש נסכים בבמה חזינן דלא בעינן כלי. או דכולי עלמא מודו דלא בעינן כלי, אמנם נחלקו אי ילפינן ניסוך המים מניסוך יין.

יג. 1) שיעור הניסוך הוא בג' לוגין. ולדעת רבא בריה דרבה נחלקו רבנן וראב"ש האם בעינן דווקא שיתקדש בכלי, ופלוגתתם היא האם חייבים בנסכים בבמת יחיד, דאי חייבים הא חזינן דחשיב נסכים אף דלא התקדש בכלי. ואף דבדם כולי עלמא מודו דלא ילפינן מבמה, ואם נתקבל בכלי חול חשיב דאין הכשירו בקודש ואיכא מאן דאמר דאינו חייב על העלאת חוץ, שאני התם דנפסל משום כלי, אבל הכא אכתי לא נכנס לפנים כדי להפסל. ואי נימא דלא בעינן כלי, פשיטא דאף היין דבשפת הכלי אסור להקטירו בחוץ. ואף למאן דאמר דבעינן כלי, לדעת רב אדא בר יצחק, נחלקו בה רבנן וראב"ש האם אף בירוצי המדות נתקדשו או לאו.

2) לדעת ר' עקיבא איירי בבמה הנוהגת בכל מושבות, והיינו במה קטנה, דבא הכתוב לחייב מעתה נסכים אף בבמה קטנה, דאילו בבמה גדולה, הא כבר במדבר היו חייבים בנסכים. ולדעת ר' ישמעאל קאי על במה הנוהגת לכולכם דהיינו במה גדולה, דעד עתה לא היו נסכים קריבים כלל [מלבד לתמיד וכדכתב רש"י בקידושין ומקורו מספרי], ומושוכות דכתיב היינו לאחר כיבוש וחילוק. ונפקא מינה האם מהני ניסוך בכלי חול, דאי נימא דהיו נסכים בבמת יחיד, הא לא היה התם כלי שרת.

יד. 1) המולק בפנים כיון דהוא דרך הכשירו, חייבים על העלאת חוץ. ואם מלק בחוץ, כיון דלא מהני למידי כנבילה דמי ואין חייב על העלאת חוץ. אמנם דעת אבדה דשמואל בר רבי יצחק, דר' שמעון מחייב בהעלאת חוץ אף על מליקת חוץ. והשוחט בפנים אינו חייב על העלאת חוץ, משום דנפסל על ידי השחיטה ותו אינו ראוי לפתח אוהל מועד. אבל אם שחט בחוץ מרבינן מקרא דחייב על העלאת חוץ.

2) השוחט בלילה בפנים, תליא בפלוגתא דר' יהודה ור' שמעון, דלר' יהודה דאמר דשחיטת לילה פוסלת ואם עלתה תרד, לא חשיב ראוי לפתח אוהל מועד, ואין לחייב על העלאת חוץ. אבל לר' שמעון דאם עלתה לא תרד, שפיר חשיב ראוי לפתח אוהל מועד וחייב על העלאת חוץ. ואם שחטה בלילה בחוץ, כולי עלמא מודו דחייב על העלאת חוץ, דהא היה ראוי לפתח אוהל מועד למחרת. וכתבו התוס', דלא חשיב מחוסר זמן, משום דרק מחוסר מעשה כפתיחת דלתות היכל חשיב מחוסר זמן.